

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 251/06-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2006 predbežne prerokoval sťažnosť J. P., M., zastúpeného advokátom JUDr. A. B., B., vo veci porušenia jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 162/03, ako aj neprejednaním a nerozhodnutím o námietke zaujatosti voči sudcovi Okresného súdu Považská Bystrica JUDr. L. V. Krajským súdom v Trenčíne a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júna 2006 doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci porušenia jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 162/03, ako aj neprejednaním a nerozhodnutím o námietke zaujatosti voči sudcovi Okresného súdu Považská Bystrica JUDr. L. V. Krajským súdom v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“).

Sťažovateľ uviedol, že na pojednávaní v jeho právnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 6 C 162/03 uskutočnenom 23. februára 2006 nadobudol pochybnosti o nezaujatosti zákonného sudcu. Z toho dôvodu podal voči nemu 7. marca 2006 v súlade s § 15a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) námietku zaujatosti s návrhom na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Vznesenú námietku zaujatosti odôvodnil sťažovateľ okrem iného takto: *„Pojednávanie konané dňa 23. 02. 2006 bolo prvým pojednávaním vo veci po tom, ako Krajský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 21. júna 2006 pre závažné procesné a hmotnoprávne pochybenia zrušil rozsudok Okresného súdu v Považskej Bystrici v horeuvedenej právnej veci prejednáwanej sudcom JUDr. V. a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Krajský súd ako odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvého stupňa nerešpektoval prekážku res rei iudicata a dokazoval skutočnosti, ktoré už boli v inom konaní raz rozhodnuté. Podľa rozhodnutia odvolacieho súdu sa súd prvého stupňa nezaoberal vecou po skutkovej stránke, a preto dokazovanie patrične nevyhodnotil... pričom jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné.*

V súlade s § 226 O. s. p. ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Sudca JUDr. V. je povinný viesť konanie a ďalšie dokazovanie v intenciách rozhodnutia nadriadeného Krajského súdu v Trenčíne a za tým účelom aj vykonávať dôkazy.

Podľa § 120 ods. 1 O. s. p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné

pre rozhodnutie vo veci.

V rozpore s rozhodnutím odvolacieho súdu a citovaným ustanovením predvolal sudca JUDr. L. V. na pojednávanie konané dňa 23. 02. 2006 svedka Ing. Š. L. za účelom jeho výsluchu.

Sudca JUDr. V. predvolal svedka Ing. L. bez toho, aby jeho vypočutie ktorákoľvek zo sporových strán po vrátení veci na ďalšie konanie navrhla a bez toho, aby bolo známe, k akým skutočnostiam má byť predvolaný svedok vypočutý. Z priebehu výsluchu svedka Ing. L. som vyvodil záver, že sudca si bez námietky protistrany predsavzal dokazovať platnosť a účinnosť zmlúv uzavretých s mojimi obchodnými partnermi napriek tomu, že bol odvolacím súdom zviazaný len k preukázaniu, či medzi účastníkmi konania vznikol určitý právny vzťah... Platnosť a účinnosť zmlúv s mojimi obchodnými partnermi som preukázal v priebehu doterajšieho konania, pričom súd na preukázanie opaku nevykonal ani jeden dôkaz a dokazovanie aj v tejto časti vyhlásil za skončené. Sudca si tak predsavzal dokazovať skutočnosti svedčiace v môj neprospech bez toho, aby vykonával dokazovanie svedčiace aj v môj prospech. Sudca JUDr. V. rovnako ako v predchádzajúcom konaní (v ktorom sa rozhodol dokazovať platnosť nájomnej zmluvy, o ktorej už rozhodol Najvyšší súd SR a bez toho, aby túto argumentáciu uplatnila najprv protistrana, čo bolo namietané aj v mojom odvolaní zo dňa 21. 05. 2004 na str. 2 odvolania) si predsavzal dokazovať skutočnosti nad rámec rozhodnutia odvolacieho súdu, (čo vyvracia aj možnosť súdu vykonať dôkazy bez návrhu sporových strán) a bez návrhu účastníkov konania.“

Sťažovateľ považuje za neštandardný tiež postup zákonného sudcu pri vykonávaní dôkazných prostriedkov, keď „... svedka Ing. L. kontaktoval osobne telefonicky, pričom ho upovedomil o skutočnostiach, ktorých sa vedenie konania týka...“, a navyše pred samotným výsluchom v rozpore s ustanovením § 126 ods. 2 OSP nepreveril totožnosť svedka a nezisťoval okolnosti, ktoré by mohli mať vplyv na jeho vierohodnosť. Následne počas výsluchu bol svedok zákonným sudcom navádzaný na odpovede s tým, že otázky, ktoré mu boli kladené, boli formulované často sugestívne.

Podľa sťažovateľa došlo zo strany zákonného sudcu aj k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania tým, že vopred vyslovil svoj názor na otázku platnosti pre výsledok

konania relevantnej zmluvy. Takýmto postupom bola protistrane poskytnutá argumentácia, ktorú v doterajšom priebehu konania neuplatnila.

Okresný súd oznámil sťažovateľovi listom z 23. mája 2006, že *„Krajský súd v Trenčíne písomne oznámil súdu, že je potrebné riadiť sa ustanovením zákona, podľa ktorého na námietku týkajúcu sa postupu sudcu v konaní o prejednávanej veci súd neprihliada“*.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že okresný súd tým, že predložil nadriadenému krajskému súdu jeho námietku zaujatosti (ktorá mu bola doručená 7. marca 2006), kvalifikoval ju ako oprávnenú, teda sám vyhodnotil, že námietka zaujatosti sa netýka len okolností, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci. Citujúc z doterajšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 27/98), ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd bol povinný jeho námietku riadne prerokovať a rozhodnúť o nej. Pokiaľ sa tak v danej veci nestalo, došlo tým k denegatio iustitiae, a v dôsledku toho aj k porušeniu jeho základných práv, ktoré mu garantuje ústava, listina a dohovor.

Napokon sťažovateľ poukazuje na to, že *„Vyhotovením písomného oznámenia zaslaného Okresnému súdu v Považskej Bystrici mi Krajský súd v Trenčíne odňal moje právo na prístup k súdu, keď proti takémuto aktu súdu mi zákon nepripúšťa opravný prostriedok“*. Vzhľadom na to sťažovateľ tvrdí, že nemá inú možnosť domáhať sa svojich práv než cestou ústavného súdu, podal túto sťažnosť a navrhol, by ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol vo veci týmto nálezom:

„a) Základné právo J. P. M., domáhať sa svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd neprejednaním a nerozhodnutím o námietke zaujatosti sťažovateľa na sudcu Okresného súdu Považská Bystrica JUDr. L. V. zo dňa 02. 03. 2006 Krajským súdom v Trenčíne v spojení s postupom Okresného súdu v Považskej Bystrici v konaní vedenom pod č. k. 6 C 162/2003 bolo porušené.

b) Krajskému súdu v Trenčíne sa prikazuje, aby o námietke zaujatosti sťažovateľa

J. P. na sudcu Okresného súdu Považská Bystrica JUDr. L. V. zo dňa 02. 03. 2006 rozhodol.“

Sťažovateľ taktiež žiada, aby mu ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ústavy sa možno domáhať podľa čl. 51 ods. 1 ústavy len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje len na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01, I. ÚS 19/02).

V súvislosti s odmietnutím sťažnosti podanej proti postupu všeobecných súdov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti ústavný súd zastáva názor, že o zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti podľa konštantnej judikatúry ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom, ktorého porušenie sa namieta, prípadne z dôvodov, ktoré spočívajú v osobitostiach konania pred všeobecným súdom. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považuje ústavný súd takú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej opodstatnenosť alebo neopodstatnenosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 74/02).

V danom prípade sťažovateľ podal sťažnosť proti postupu krajského súdu, ktorým v spojení s postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 162/03 mali byť porušené jeho označené práva, a to najmä „... *neprejednaním a nerozhodnutím o námietke zaujatosti sťažovateľa na sudcu Okresného súdu Považská Bystrica JUDr. L. V. zo dňa 02. 03. 2006...*“.

Sťažovateľ vidí porušenie svojich práv v postupe krajského súdu, ktorý napriek tomu, že okresný súd „... *ako konajúci vo veci vyhodnotil, že námietka zaujatosti a jej dôvody uvedené v mojom podaní zo dňa 02. 03. 2006 sa netýkajú len okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci, sú teda oprávnené...*“ a predložil mu námietku zaujatosti na prejednanie a rozhodnutie, o tejto námietke nerozhodol. Namiesto toho iba písomne oznámil okresnému súdu, že je potrebné riadiť sa ustanovením zákona, podľa ktorého na námietku týkajúcu sa postupu sudcu v konaní o prejednávanej veci súd neprihliada.

Sťažovateľ teda využil procesné právo na uplatnenie námietky zaujatosti, o ktorej krajský súd odvolávajúci sa na ustanovenie § 15a ods. 5 OSP nerozhodol, argumentujúc tým, že mu predmetná námietka nemala byť prvostupňovým súdom ani predložená, keďže sa týka výlučne okolností, ktoré spočívajú v postupe súdu v konaní o prejednávanej veci (§ 14 ods. 3 OSP).

Podstatou námietok sťažovateľa je podľa ústavného súdu odlišné právne posúdenie dôvodov sťažovateľom uplatnenej námietky zaujatosti voči sudcovi prvostupňového súdu krajským súdom oproti jeho právnomu názoru, čo sťažovateľ vníma ako porušenie svojich práv. Ústavný súd preto podotýka, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je povinnosť všeobecného súdu akceptovať dôvody uvádzané sťažovateľom, pre ktoré má byť sudca vylúčený, resp. prerokovať každú námietku zaujatosti uplatnenú účastníkom konania a rozhodnúť o nej, pretože citované ustanovenie § 15a ods. 5 OSP ustanovuje, že sa na námietku uvedenú v ustanovení § 14 ods. 3 OSP neprihliada. Preto hoci v okolnostiach prípadu okresný súd (zrejme z opatrnosti) predložil vec nadriadenému súdu (čím podľa

sťažovateľa vyhodnotil, že jeho námietka zaujatosti a jej dôvody sa netýkajú len okolností, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci), neznamená to, že by bol krajský súd, ktorý predmetnú námietku podľa jej obsahu posúdil inak, povinný ju prerokovať a rozhodnúť o nej.

Podľa ústavného súdu právo na spravodlivý proces neznamená nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný (napr. m. m. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96, II. ÚS 3/97), ani aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. jeho právnymi názormi.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že namietaným postupom krajského súdu (v spojení s postupom okresného súdu), ktorý v súlade s citovaným ustanovením Občianskeho súdneho poriadku (§ 15a ods. 5) neprihliadol na sťažovateľom podanú námietku zaujatosti, nemohlo zjavne dôjsť k namietanému porušeniu sťažovateľových práv. Keďže Občiansky súdny poriadok takýto postup v záujme urýchlenia súdneho konania v prípadoch, keď by mohlo dôjsť k neopodstatneným pochybnostiam o nezaujatosti sudcu, výslovne umožňuje, neprichádza do úvahy, aby ním mohlo dôjsť v konkrétnom prípade k odopretiu prístupu sťažovateľa k súdnej a inej právnej ochrane v konaní o jeho námietke. Vzhľadom na to dospel ústavný súd k záveru, že interpretácia a aplikácia príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku krajským súdom bola v danej veci plne zlučiteľná s ústavou, ako aj s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádza v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by boli ako zjavne neodôvodnené, svojvoľné či inak ústavne neudržateľné do takej miery, že by to zakladalo príčinnú súvislosť s možným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a že by to odôvodňovalo prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2006